Openbaar Zaaknummer: 54931

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: verzoek tot planologische medewerking windpark A50

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Het verzoek van Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen tot planologische medewerking aan het windpark A50 - gelet op de passende bijdrage van gemeente Wijchen in de RES 1.0 tot 2030 en dat windpark Wijchen A50 niet kan voorzien in een goede ruimtelijke ordening - af te wijzen.
2. GS van Gelderland van het besluit op de hoogte te brengen.

Aanleiding
Op 18 november 2020 heeft de Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen een principeverzoek ingediend bij de gemeenteraad en het college van B&W voor planologische medewerking tot wijziging van het geldende bestemmingsplan en de realisatie van het windpark planologisch toe te staan. Het gebied is gelegen ten westen van de A50 en ter hoogte van spoorlijn Nijmegen-`s-Hertogenbosch. De initiatiefnemers geven aan mogelijkheden te zien om in dit gebied een coöperatief windpark van 5 windturbines met een tiphoogte van 250 meter te realiseren en exploiteren.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
4 februari 2016	Raadsbesluit Gedragscode Windenergie in Wijchen
28 oktober 2018	Samen naar een duurzaam Wijchen, een energieplan op hoofdlijnen

Gewenst resultaat
Geen planologische medewerking te verlenen aan het plan voor een windpark bij de A50.

Argumenten

1.1. Het windpark A50 maakt geen onderdeel uit van RES 1.0
De Regionale Energiestrategie (hierna: RES) voor de regio 'Arnhem Nijmegen' met het jaar 2030 als horizon heeft als doel 1,62 TWh duurzaam op te wekken energie en dient als belangrijke mijlpaal op weg naar het einddoel van 2050. Op 1 juli 2021 ligt het definitieve bod op tafel. Daarna wordt het tweejaarlijks bijgesteld. Wijchen levert haar bijdrage aan het bod met 30 ha zonneparken en 3 windmolens bij Bijsterhuizen.
Het doel van 1,62 TWh bestaat voor de periode tot 2030 uit nagenoeg zeker gestelde projecten tot projecten/zoekgebieden waarvoor de realistische verwachting is dat deze gerealiseerd gaan worden aangevuld met mogelijkheden in verkenningsgebieden. In de in 2023 vast te stellen RES 2.0 zullen nadere

afspraken gemaakt worden. Daarover is de afspraak (nr. 14) in de RES 1.0 neergelegd dat er zonder overleg enkel grootschalige ontwikkelingen van zonnevelden en windturbines of combinaties zon-wind mogelijk zijn:
"Voor de periode tot besluitvorming van de RES 2.0 zijn er zonder overleg aan de regionale tafel enkel grootschalige ontwikkelingen van zonnevelden en windturbines of combinaties zon-wind mogelijk:
- *Binnen de regionale zoekgebieden;*
- *Binnen de huidige projecten pijplijn die hoort bij de RES 1.0 vanaf sub-fase 'Beleidscheck' tot en met 'Realisatie';*
- *Binnen de 'verkenningsgebieden extra windturbines'."*

In de definitieve RES 1.0 zijn dus (ten opzichte van het conceptbod) de verkenningsgebieden opgenomen. Dit zijn gebieden buiten de zoekgebieden die (om de wind/zon-verhouding te verbeteren) na een globale verkenning zijn aangewezen als kansrijke gebieden voor onder meer windparken. Volgens de RES 1.0 zijn deze verkenningsgebieden geen onderdeel van de RES 1.0 en worden deze gebieden nader onderzocht in het traject naar de RES 2.0.
Het windpark Wijchen A50 ligt niet in een van de zoekgebieden van de RES 1.0. Tevens blijkt dat blijkt dat het windpark Wijchen A50 ook niet in een verkenningsgebied ligt.

Het gemeentebestuur meent dat het aanwijzen van projecten buiten deze zoek- en verkenningsgebieden frustrerend en contraproductief voor proces en het gezamenlijk optrekken van gemeenten en provincie in het RES-project zou zijn. Daarbij is van belang dat er onderzoek en onderbouwing nodig zijn om provinciale inpassingsplannen te voorkomen (o.a. paragraaf 3.3.3 en 4.1.2 aldus de RES 1.0). Het is dus nadrukkelijk niet de bedoeling dat de provincie inpassingsplannen moet maken (als een gemeente geen medewerking verleent aan een windparkproject dat niet binnen de zoek- of verkenningsgebieden van de RES 1.0 ligt).

Om visuele ruimtelijke versnippering ('confetti') door windturbines te voorkomen is groepering van windturbines nodig (afspraak 15 in RES). Hiermee houden we andere gebieden vrij van windturbines en borgen we regionale ruimtelijke samenhang. Op basis van een ontworpen totaalcluster is gefaseerde uitvoering wel mogelijk. Voor het plaatsen van windturbines is daarom de afspraak dat grote windturbines:
- Niet solitair maar gegroepeerd worden geplaatst;
- De groepering in een lijnopstelling of in een clusteropstelling wordt uitgevoerd;
- De onderlinge afstand van deze opstelling zodanig is dat beeldinterferentie zoveel mogelijk wordt voorkomen (= ontwerponderzoek bij uitwerking zoekgebieden en toets bij projecten buiten de zoekgebieden);
- De inpassing van windlocaties in samenhang met de ontwikkeling in aangrenzende andere RES'en wordt beoordeeld.

In het memo van Pondera bij het principeverzoek maakt het "conclusieplaatje" met alle harde belemmeringen van figuur 3.1 duidelijk dat een groepering in lijnopstelling of clusteropstelling in overeenstemming met deze "afspraak 15" van de RES 1.0 - ter voorkoming van versnippering - bij het windpark Wijchen A50 niet goed mogelijk is.

1.2. Het plan is niet opgenomen in provinciaal beleid en er is dus geen verplichting voor de provincie om het plan in te passen

In het kader van de weigering van het gemeentebestuur is van belang dat ook provinciale staten van de provincie op grond van artikel 9e Elektriciteitswet juridisch niet verplicht zijn om een inpassingsplan vast te stellen voor een windpark dat in strijd is met provinciaal beleid. De hierna te bespreken RES 1.0 is aan te merken als provinciaal beleid en het windpark Wijchen A50 is daarmee in strijd, omdat deze projectlocatie buiten de zorgvuldig tot stand gekomen en afgewogen zoekgebieden en verkenningsgebieden valt.
De verplichting op grond van artikel 9e, tweede lid, Elektriciteitswet voor provinciale staten om toepassing te geven aan de bevoegdheid om een provinciaal inpassingsplan vast te stellen heeft alleen betrekking op de toepassing van de bevoegdheid als zodanig en niet op de locatie, vorm of anderszins inhoudelijke afwegingen. Voorop staat altijd dat provinciale staten een uit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening acceptabele beslissing moeten nemen.
Omdat provinciale staten voor de invulling van het criterium van een goede ruimtelijke ordening een ruime mate van beleidsruimte hebben, kunnen zij na een weging van alle betrokken belangen besluiten dat een locatie niet of minder geschikt is en voor die locatie geen PIP vaststellen, óók als een windparklocatie voldoet aan alle van toepassing zijnde wettelijke normen, zoals voor geluid en slagschaduw. De bestuursrechter kan dan "slechts" beoordelen of provinciale staten dat besluit in redelijkheid hebben kunnen nemen.

1.3. *Er is op meerdere punten strijdigheid met de Gedragscode Windenergie gemeente Wijchen.*
In deze gedragscode zijn (onder meer) criteria opgenomen waaraan windparken ten minste moeten voldoen. Deze criteria zijn aangedragen door de werkgroep Windenergie Wijchen bestaande uit vertegenwoordigers van leefbaarheidsgroepen, gemeente en een onafhankelijke voorzitter.
Het windpark Wijchen A50 is op meerdere punten in strijd met de Gedragscode. Bij de vaststelling van deze gedragscode heeft Windpark Wijchen A50 hiervan ook meteen afstand gedaan. Zo voldoet Windpark Wijchen A50 niet aan de voorwaarde dat de ontwikkelaar de (direct) omwonenden en belanghebbenden vanaf het begin bij de planontwikkeling betrekt.
Ook wordt niet voldaan aan de maximale tiphoogte van 150 meter maar zijn turbines met een tiphoogte van 250 meter beoogd. In de vergunningaanvraag maakt Windpark Wijchen A50 duidelijk dat er ook geen plannen bestaan om voldoende draagvlak te verwerven, laat staan 2/3 draagvlak zoals in de gedragscode is voorgeschreven. Voor het project zijn ook in strijd met de Gedragscode de stappen voor een planschade-taxatie en compensatiemaatregelen niet doorlopen. Al met al is er geen draagvlak verworven en ook niet verkend.
Ook aan het criterium sub d (insluiting van woningen) voldoet het plan niet. Uit het principeverzoek voor het windpark Wijchen A50 is dit ook af te leiden.

1.4. *De goede ruimtelijke ordening is in het geding.*
Het beoogde windpark Wijchen A50 bestaat uit de bouw van (in ieder geval) 5 turbines met een tiphoogte van 250 meter en is in strijd met het bestemmingsplan. Voor het door initiatiefnemers gewenste windpark moet een nieuw bestemmingsplan worden vastgesteld of een omgevingsvergunning worden verleend voor het gebruik van gronden/bouwwerken in strijd het bestemmingsplan. De initiatiefnemers stellen voor om te werken met een (buitenplanse) omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan op grond van artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3, van de Wabo. Deze procedure wordt ook voorgesteld bij de plannen voor zonneparken en het windpark Bijsterhuizen.

Het college heeft bij een aanvraag om een omgevingsvergunning beleidsruimte om te beslissen of het al dan niet gebruik zou maken van zijn bevoegdheid om af te wijken van het bestemmingsplan. Bij het nemen van beide besluiten, is het aan de raad en het college om te bepalen wat onder een 'goede ruimtelijke ordening' moet worden verstaan. Daarbij dienen zij alle betrokken belangen af te wegen. Uitgaand van de 'vrijheid' voor het gemeentebestuur bij de invulling van het begrip goede ruimtelijke ordening staat voorop dat windparken ruimtelijk belastend zijn voor de naaste omgeving. Dit geldt ook voor het windpark Wijchen A50 dat is beoogd in het open agrarische landschap met een hoge landschappelijke kwaliteit en relatief veel gevoelige woonbestemmingen, veel beschermenswaardige natuur en cultuur- en historische waarden.

Geen behoefte-algemeen belang dat prevaleert boven ruimtelijke impact
Er is geen behoefte aan een versnelling van de energietransitie door realisatie van windpark Wijchen A50. Wij adviseren vast te houden aan de stapsgewijze aanpak van het vastgestelde energieplan waarbij voor de opgave tot 2030 vooralsnog geen behoefte is aan windpark Wijchen A50.

Onvoldoende participatie en draagvlak omgeving in planontwikkeling
Op basis van het tot op heden gevolgd proces en stukken kan worden geconcludeerd dat voor het windpark Wijchen A50 onvoldoende inspanningen zijn verricht om draagvlak te creëren en te vergroten en is dus onvoldoende draagvlak verworven.

Molenaarswoningen
Vooralsnog zijn er volgens Pondera geen molenaarswoningen aangewezen. Bij gebrek aan molenaars en molenaarswoningen is het windpark niet uitvoerbaar. Om storingen om korte termijn op te lossen of noodsituaties te verhelpen, is het noodzakelijk dat er een 'molenaar' op korte afstand van het project woont of aanwezig is.

Cultuurhistorie.
De waarden van cultuurhistorie staan een ontwikkeling van het windpark Wijchen A50 in de weg. Het windpark is namelijk voorzien in een cultuurhistorisch waardevol gebied. Hoewel het projectgebied langs de A50 cultuurlandschappelijk niet alleen 'hoog' maar ook 'laag' en 'middelmatig' is gewaardeerd en veel oude landschapselementen al zijn verdwenen, doet het windpark (verder) afbreuk aan het gebied, zeker als het gaat om de gebieden die zijn aangeduid als de hoger gelegen stroomrugontginning met gevarieerde structuur.
In de brief van Geldersch Landschap & Kasteelen (bijlage 2) wordt geconstateerd dat plaatsing van 5 hoge windturbines in het voorgesteld plangebied ernstige afbreuk zou doen aan de beleving en kwaliteiten van de kleinschalige oude cultuurlandschappen en het stuifduinengebied in de omgeving, die onderdeel uitmaken van het GNN.

Archeologie-netaansluiting-groepering
Op grond van het bestemmingsplan 'Buitengebied en herziening 2014' rust op verschillende percelen binnen het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2' of Waarde – Archeologie 3'. Niet is bezien wat de betekenis daarvan is voor de turbines.
De dichtstbijzijnde aansluitlocatie is dus het onderstation Teersdijk op 8 kilometer afstand van het onderzoeksgebied. Als het windpark niet op het net kan worden aangesloten is het windpark niet uitvoerbaar.

Samengevat volgt uit het voorgaande dat slechts in een klein deel van het projectgebied de windturbines voor het windpark Wijchen A50 kunnen worden geplaatst. Uiteraard neemt een windturbine weinig ruimte in, maar dan nog brengen de kansrijke locaties aanzienlijke ruimtelijke bezwaren met zich. Als daarbij de eisen voor groepering van de windturbines van de RES 1.0 worden betrokken is duidelijk dat het windpark Wijchen A50 uit ruimtelijk oogpunt niet aanvaardbaar is.
Daarbij komt dat de kansrijke locaties zich in de noordelijke en in de zuidelijke delen van het beoogde projectgebied bevinden en dichtbij die delen van het projectgebied liggen de kernen Hernen en Niftrik. Hierdoor zal bij plaatsing van windturbines dicht tegen die kernen aan het aantal gehinderden relatief hoog zijn. Dit geldt temeer als wordt uitgegaan van een minimale tussenruimte van de windturbines van 4x170= 680 meter. De realisatie van 5, 6 of zelfs 7 windturbines op de kansrijke locaties is ruimtelijk niet mogelijk.
Bovendien zijn de zachte belemmeringen hierin niet meegenomen. Denk bijvoorbeeld aan de beschermde dorps-/stadsgezichten van Ravenstein en Batenburg waaraan met de voorziene zeer hoge windturbines afbreuk zal worden gedaan.
Het windpark Wijchen A50 brengt uit ruimtelijk oogpunt te veel nadelige effecten met zich mee die in samenhang bezien zwaarder wegen dan het belang bij het opwekken van duurzame energie met het voorliggende windparkproject.

De ruimtelijke aspecten brengen veel belemmeringen met zich mee voor het windplan Wijchen A50 en dat geldt temeer als alle ruimtelijke aspecten in samenhang worden bezien. Het windpark Wijchen A50 voorziet niet in een goede ruimtelijke ordening.

Tegenargumenten en risico's

2.1 *Geen versnelling energietransitie en doelstelling van energieneutraliteit.*
De realisatie van Windpark A50 met 5 windturbines en een verwachte elektriciteitsproductie van 100 GWh/jaar zou fors bijdragen aan behalen en versnellen van energieneutraliteit in de gemeente Wijchen. Echter, gemeente Wijchen heeft met de op stapel staande energieprojecten zoals de 30 ha zonneparken en 3 windmolens bij Bijsterhuizen al voldoende inzet.

2.2 *Ontnemen mogelijkheid van participatie omwonenden en inwoners in windpark.*
Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen hebben een participatieplan opgesteld waarin in hoofdlijnen wordt uiteengezet hoe omwonenden en inwoners van Wijchen kunnen delen cq participeren in de opbrengsten van het beoogd windpark. Bij de omwonenden gaat het om compensatie van overlast en participatie, overige inwoners zouden via een windcoöperatie kunnen delen in de opbrengsten. Met het afwijzen van het verzoek wordt inwoners de mogelijkheid ontnomen om financieel te participeren.

Financiële gevolgen

Er zijn geen financiële gevolgen.

Communicatie

Het besluit wordt via de gemeentelijke website en social media gecommuniceerd.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na het besluit van de gemeenteraad zal het college van B&W een brief aan de aanvrager en GS van Gelderland sturen met strekking van het besluit en bijbehorende onderbouwing.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies
De teams milieu, gebiedsontwikkeling, juridische advisering adviseren:

1. Het verzoek van Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen tot planologische medewerking aan het windpark A50 - gelet op de passende bijdrage van gemeente Wijchen in de RES 1.0 tot 2030 en dat windpark Wijchen A50 niet kan voorzien in een goede ruimtelijke ordening - af te wijzen.
2. GS van Gelderland van het besluit op de hoogte te brengen.

Bijlagen:
1. Brief Principe verzoek Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen planologische medewerking gemeente met bijlagen
2. Memo Hekkelman Advokaten advies verzoek windpark A50
3. Brief GLK